

Complexnummer: 515851

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Wolthuis

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

515852, 515853

Woonplaats

Sappemeer

Gemeente

Midden-Groningen

Provincie

Groningen

Locatie van het hoofdoject

Bij Noorderstraat 308, 9611 AT te Sappemeer

Complexomschrijving

Inleiding

SCHEEPSWERF bestaande uit een WERKPLAATS met aangebouwde DIENSTWONING en SCHUUR en dwarsHELLING. In 1921-22 richten de broers Harm en Menzo Wolthuis een sloopsterf en een dwarshelling voor reparatiewerk op. De werkzaamheden op de werf bestonden uit het bouwen en repareren van ijzeren en later stalen schepen voor de binnenvaart. Op deze plek was in 1690 al een sloopsterf. Toen deze werd opgeheven hebben andere functies op deze plek gezeten.

De werkplaats, die stamt uit omstreeks 1890, en de schuur, die stamt uit omstreeks 1800, behoren van oorsprong niet bij deze sloopsterf en zijn opgetrokken in een Ambachtelijk-traditionele bouwstijl. Tegen de westgevel zijn niet-originele schuurtjes aangebouwd die niet voor de bescherming van rijkswege in aanmerking komen. De dwarshelling met een lengte van 28m stamt uit de beginperiode van de sloopsterf (1921-22). De woning is in 1925 gebouwd in opdracht van de gebroeders Wolthuis in een Ambachtelijk-traditionele stijl. In 1949 werd op het westelijk dakvlak een dakkapel geplaatst. De platte aanbouw aan de rechterzijde van de woning stamt uit 1957 en komt wegens te weinig architectonische kwaliteit en te geringe ouderdom niet voor bescherming van rijkswege in aanmerking. De lier, die nu aan de andere zijde van de werf staat, is na-oorlogs en komt wegens te geringe ouderdom niet voor bescherming van rijkswege in aanmerking.

Toen in 1985 de aftakking van het Winschoterdiep aan de westzijde van de sloopsterf werd gedempt, verloor de werf noodgedwongen haar functie en maakte R. Wolthuis de werf tot museum; dit heeft echter niet lang geduurd. Momenteel zijn van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

dwarshelling nog restanten aanwezig; de overige onderdelen zijn uit elkaar gehaald en opgeslagen.

De scheepswerf is gelegen op de hoek van de Noorderstraat en het Borgercompagniesterdiep. Over het water ligt een hoogholtje, deze is echter niet-origineel.

Waardering

Scheepswerf bestaande uit werkplaats met aangebouwde dienstwoning en schuur en dwarshelling van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een kleine ambachtelijke scheepswerf voor de binnenvaart uit de jaren twintig van de twintigste eeuw met oudere onderdelen in de provincie Groningen
- vanwege de redelijk hoge mate van gaafheid van het complex en de samenstellende onderdelen
- vanwege de beeldbepalende ligging aan de Noorderstraat
- vanwege de zeldzaamheidswaarde van een ambachtelijke werf in de provincie Groningen
- als herinnering aan de scheepsbouw die in dit gebied ooit op grote schaal plaats vond

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515852

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 augustus 2001
Kadaster deel/nr 82758/28

Woonplaats* Sappemeer
Gemeente* Midden-Groningen
Provincie* Groningen

Locatiennaam Sappemeer
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Sappemeer
Sectie* G
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 3552

Omschrijving**

Omschrijving

De (dwars)HELLING bestaat uit een hellend vlak, deels onder deels boven water, waarop ijzeren rails liggen. Over de rails worden vier lorries door vier lieren uit het water getrokken. De lorries zijn middels staalkabels verbonden met de lieren. Elke lier bestaat uit een ijzeren tandwielkast. De vier tandwielkasten worden met elkaar verbonden door een as, die wordt aangedreven door een electromotor.

Waardering

Dwarshelling van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een dwarshelling uit 1921 in de provincie Groningen
- vanwege de zeldzaamheidswaarde in de provincie Groningen
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de werkplaats met dienstwoning en schuur

Hoofdcategorie Weg- en waterbouwkundige werken
Subcategorie Waterweg, werf en haven
Functie Scheepshelling (C)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515853

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 augustus 2001
Kadaster deel/nr 82758/33

Woonplaats* Sappemeer
Gemeente* Midden-Groningen
Provincie* Groningen

Locatiennaam Sappemeer
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Sappemeer
Sectie* G
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 3552

Omschrijving**

Omschrijving

SCHEEPSWERF bestaande uit een WERKPLAATS met aangebouwde DIENSTWONING en SCHUUR.

De WERKPLAATS (omstreeks 1890) met ingebouwd KANTOOR op rechthoekige plattegrond is opgetrokken in rode baksteen op een trasraam van bruine baksteen en wordt gedekt door een zadeldak waarop zwarte Friese golfpannen; gemetselde schoorsteen op het oostelijk dakvlak; muurankers; strakke houten windveren. De gevels worden geleed door staande getoogde vensters met ijzeren roedenverdeling onder een segmentboog; in de voorgevel onder segmentboog met geelbakstenen sluit- en aanzetstenen.

Centraal in de topgevel van de voorgevel (noordzijde) twee opgeklampte houten deuren met getoogd vijfruits bovenlicht onder strek; aan de linkerzijde een getoogd staand venster; aan de rechterzijde (kantoor) een staand venster met tweedelig bovenlicht onder rollaag. In de top dubbele getoogde opgeklampte houten deuren waarboven een houten hijsbalk en aan weerszijden een rond venster waarin decoratieve ijzeren roedenverdeling onder rollaag.

In de oostgevel tien staande getoogde vensters.

De schuur is tegen de achtergevel (zuidzijde) aangebouwd.

Aan de linkerzijde van de westgevel zijn de dienstwoning en niet-originele schuurtjes (niet beschermd) aangebouwd. Aan de rechterzijde vier staande getoogde vensters en een niet-originele schuurdeur waarachter de oude getoogde strek nog zichtbaar is.

In het INTERIEUR zijn ondermeer van belang: de machines, geleverd door machiniefabriek Oling te Veendam, voor de bouw en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

reparatie van stalen schepen (o.a. de ponsmachine, de slingerknipschuur).

De deels onderkelderde DIENSTWONING uit 1925 met platte aanbouw op rechthoekige plattegrond is opgetrokken in rode baksteen op een trasraam van lichtgesinterde donkere baksteen en wordt gedekt door een zadeldak waarop rode Friese golfpannen; strakke houten windveren; gemetselde schoorsteen; niet-originele dakkapel op het westelijk dakvlak. De gevels worden geleed door staande vensters onder rollaag.

De entree bevindt zich in de topgevel aan de voorzijde (noordgevel) en bestaat uit een houten deur met bovenlicht waarboven een niet-originele luifel en waaronder een kelderraam; vier treden hoge houten stoep. Rechts van de entree twee H-vensters. In de top een staand venster.

In de achtergevel (zuidzijde) aan de linkerzijde een houten deur met vierruits venster en tweeruits bovenlicht waarnaast een klein staand venster. In de top een samengesteld venster. Aan de rechterzijde een platte aanbouw waarin een driedelig venster.

Aan de westzijde de niet-originele aanbouw uit 1957 (niet beschermd).

De SCHUUR uit omstreeks 1800 heeft houten gevels en wordt gedekt door een zadeldak waarop rode Hollandse pannen; strakke houten windveren. Aan achtergevel (zuidzijde) niet-originele golfplaten.

Waardering

Werkplaats met aangebouwde dienstwoning en schuur van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde:

- als voorbeeld van een werkplaats met dienstwoning en schuur behorende bij een kleine scheepswerf uit de jaren twintig van de twintigste eeuw met oudere onderdelen in de provincie Groningen
- vanwege de redelijk hoge mate van gaafheid
- vanwege de beeldbepalende ligging aan de Noorderstraat
- vanwege de zeldzaamheidswaarde in de provincie Groningen
- als herinnering aan de scheepsbouw die in dit gebied ooit op grote schaal plaats vond

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen
Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Dienstwoning(K)
Industrie

Functie

Dienstwoning(K4)
Werkplaats